

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Генчо Василев Вълчев
относно дисертационен труд на тема
„ИНОВАТИВЕН МОДЕЛ ЗА РЕДУКЦИЯ НА УЧЕБНОТО СЪДЪРЖАНИЕ
ЗА РАБОТА С ДЕЦА СЪС СОП”**

**за придобиване на образователна и научна степен „Доктор” в област на
висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2
Педагогика (*Специална педагогика*)**

**Докторант: Ася Иванова Костова
Научен ръководител: доц. д-р Емилия Хинкова Евгениева**

Административни маркери

Представеният за оценяване и изработване на становище комплект материали е окомплектован във формат и със съдържание, съответстващи на ЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав на СУ „Св.Климент Охридски”. Освен дисертационния труд са приложени 4 публикации по темата на дисертационното изследване.

Актуалност и дисертабилност на проблематиката

Темата на дисертацията безспорно е актуална. Интегрираното образование е иновативен процес за нашата образователна система и всички съпътстващи го инструменти, от които то зависи, носят елементи на тази иновативност. Иновация е всяка нова или усъвършенствана форма на дейност или продукт в общественото пространство, която чрез въвеждане дава резултати на ново по-висок ниво. Новостта, която се въвежда с процеса на интеграция е, че освен да се промени формата и времето на посещение в училище, се променя и подходът към учебното съдържание. В настоящото изследване обект на вниманието е учебното съдържание и възможностите, които то крие за подобряване на процеса на интегриране и повишаване на резултатите от него. В този смисъл моделът, който докторантът Ася Костова предлага представлява иновативно прилагане на

основни педагогически инструменти, като учебно съдържание, учебна програма, учебен план в съчетание с изискванията на Европейската референтна рамка за ключови компетенции непосредствено във всеки урок. В този контекст актуалността на темата и нейната дисертабилност са извън съмнение (за мен). Нещо повече, в предложения дисертационен труд са обхванати всички споменати аспекти на тази сложна проблематика и в резултат са изведени значими обобщения и изводи за повишаване на ефективността на приобщаващия процес.

Познаване на проблематиката

Структурата и съдържанието на Първа глава на дисертационния труд са демонстрация на добра информираност и познаване на базисната и актуалната научната проблематика в двете направления, върху които е изградена концепцията на изследването:

- 1) Същност и организация на интегрираното образование;
- 2) Иновации в образованието.

Доброто познаване на Европейската и националната нормативна база и административно-организационните параметри на процеса на интегрирано обучение на деца със специални образователни потребности е обвързано с достатъчни компетенции в областта на иновациите в образованието и тяхното прилагане в теоретичен и практически аспект - според сферата на действие и обхвата на приложението.

Подходът към селектиране, систематизиране и анализ на научната информация показва познаване на конкретната проблематика, както и формирани умения за работа с източници на научна информация.

Параметри на дисертационната разработка

Дисертационния труд е оформен при спазване на нормативните изисквания в Закона за развитие на академичния състав в Република България. Състои се от увод, три глави, изводи и препоръки, библиография и приложения. Основният текст 220 страници, 13 страници със списък на литературните

източници и 45 страници с приложения, които включват фигури и таблици; въпросници към учители; модели за реорганизация на учебното съдържание по математика в първи клас; индивидуална програма за работа по образователно направление математика, в съответствие с реорганизирано учебно съдържание на дете със специални образователни потребности. В структурно отношение дисертацията е логично построена и добре балансирана.

Методика и организация на изследването

Изследователската програма е представена във Втора глава на дисертационната разработка. Трудът има ясно и точно формулирана цел. Целта е дезагрегирана в 3 подцели и 7 изследователски задачи, които ясно очертават конфигурацията на изследването. Целите и задачите на изследването са логично аргументирани и напълно кореспондират с декларираните изследователски предположения (хипотези). Трите хипотези са коректно формулирани и детерминират трите акцента на изследователската програма: 1) за пълноценна работа с децата с увреждания в единна класна стая при използване на иновативен инструмент за реорганизация на учебното съдържание; 2) за преодоляване на формалността на резултата от учебно-познавателния процес при равнопоставяне на академични знания и социално значими компетенции; 3) за промяна на учителските представи за резултатността от процеса на обучение в посока на социално приложим контекст.

Групата на респондентите е коректно селектирана, съобразно целта и задачите на изследването и включва общо 160 участници от различни градове на страната, които участват в различни етапи на изследването.

Изследователската програма е прецизно разработена и в конструктивен план е разработена в три етапа:

1) първи етап - проучване на готовността на общообразователните учители да работят по нов начин с децата със специални образователни потребности;

2) апробация на инструментариума за същинското изследване;

3) същинско изследване. Всъщност същинското изследване е апробация на предложения иновативен модел.

Изследователският инструментариум е разработен прецизно, като батерията на същинското изследване е апробирана.

Анализът на резултатите от изследването е представен в Трета глава. Тук са представени данните от пилотното проучване и същинското изследване, като е следвана хронологията на изследователската програма. Диференциацията на акцентните направления на анализа е съобразно заложените хипотези. Резултатите от анализа на данните са представени в табличен вид, онагледени са чрез схеми, диаграми и хистограми, което е допълнителен плюс към достоинства на разработката. Интерпретацията на данните и направените обобщения неоспоримо доказват заложените три хипотези. При диференцирания анализ на данните по посока на хипотезите са изведени обобщения с практическа стойност за педагогическата практика.

Приноси на дисертационния труд

Приносите на дисертационния труд на Ася Костова са с комплексен характер: 1) към научната теория по проблема за интеграцията на децата със специални образователни потребности и свързаните с този процес обучителни и образователни технологии; 2) приноси с практико-приложен характер.

Особено значим е третия принос за създаване на законодателен механизъм за акредитиране на условията в образователната институция, осигуряващи интеграцията на деца със специални образователни потребности.

Искам да отбележа със задоволство, че при формулиране на приносите на дисертационния труд докторантът Ася Костова е била напълно обективна и не е преувеличила достоинства на дисертацията.

Публикации по темата на дисертационния труд

Представени са 4 публикации по темата на дисертационния труд. Съдържанието на публикациите е в съответствие с проблемните области,

обхванати в разработката. По този показател нормативните изисквания са изпълнени.

Оценка на Автореферата

Авторефератът е във формат и със съдържание, които отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на СУ. Съдържанието му точно отразява представения дисертационен труд.

Заключение

Оценката ми на представения дисертационен труд се базира на следните маркери:

1. Съответствие с регламентите на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на СУ. – *Представения труд и публикации напълно съответстват на нормативните изисквания.*

2. Приноси. - *Научните резултати, постигнати в дисертационния труд са значими за специалнопедагогическата теория и практика.*

3. Дизайн. – *Структурирането на съдържанието и оформлението са извършени прецизно и компетентно.*

Докторантът Ася Иванова Костова притежава задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Специална педагогика и демонстрира качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване. Това ми дава основание да предложа на уважаемото Научно жури да даде положителен вот за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на СУ „Св. Климент Охридски” в областта на висше образование 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (*Специална педагогика*) на Ася Иванова Костова.

23.11.2016 г.
гр. Бургас

Доц.д-р Генчо Вълчев